# Securitatea şi arestarea „duşmanilor poporului” (1948-1958)

*Florian Banu*

„Poliția Gândirii avea să pună mâna pe el oricum. (...) Crimăgânditul nu era ceva ce puteai ascunde la infinit. Te puteai eschiva cu succes o vreme, poate chiar câțiva ani, dar, mai devreme sau mai târziu, tot puneau ei mâna pe tine. Întotdeauna noaptea – arestările aveau loc invariabil în toiul nopții. Câte o mână brutală te smulgea deodată din somn, scuturându-ți umărul, o lumină îți orbea ochii, în jurul patului vedeai un cerc de fețe de piatră. În marea majoritate a cazurilor nu se făcea proces şi nici raport de arestare. Oamenii dispăreau pur şi simplu, întotdeauna noaptea. Numele îți era scos din arhive, orice urmă a tot ce făcuseşi vreodată era ştearsă, existența însăşi îți era negată şi pe urmă uitată. Erai abolit, anihilat: *vaporizat* era termenul uzual”[1].

În aceşti parametri sunt relatate arestările în distopia „O mie nouă sute optzeci şi patru”, scrisă de George Orwell în 1948 pe baza informațiilor pe care le deținea despre manifestările regimurilor totalitare de până atunci. Imaginea sa asupra arestărilor şi a soartei arestaților este de o acuratețe remarcabilă, cel puțin în cazul arestărilor efectuate în cadrul sistemelor totalitare de sorginte sovietică.

Întrucât momentul arestării era unul de fractură în evoluția vieții oricărei persoane ce a avut neşansa să trăiască sub un regim totalitar şi a încercat să i se împotrivească, modificând semnificativ şi, uneori, ireversibil tot restul vieții acesteia, am considerat că un demers istoriografic având ca obiect reconstituirea manierei în care erau efectuate arestările din România de către Securitate în primul deceniu de funcționare al acestei temute instituții nu poate fi, în actualul context, decât unul binevenit. Aşadar, ne-am propus prezentarea succintă a cadrului legal în care trebuia să acționeze poliția politică a regimului, dar şi, mai ales, evidențierea numeroaselor abateri de la acest cadru, abuzurile inimaginabile şi lipsa de profesionalism ce a caracterizat această epocă.

Evident, momentul arestării fiind unul decisiv pentru orice opozant al regimului comunist, literatura memorialistică a foştilor deținuți politici abundă în relatări asupra

---

[1] George Orwell, *O mie nouă sute optzeci şi patru*, Bucureşti, Editura Univers, 1991, p. 20.

arestărilor efectuate de organele represive. În acelaşi timp, arhivele regimului au conservat numeroase documente cu privire la operațiunile de arestare efectuate asupra „duşmanilor poporului”. În acest context, am încercat să utilizăm cu spirit critic ambele categorii de izvoare, în scopul reconstituirii cât mai veridice a modului în care un om devenea, de obicei peste noapte (la modul propriu!), din cetățean liber, cu drepturi depline, un biet deținut politic care nu mai ştia dacă va mai părăsi vreodată spațiul de detenție.

Desigur, arestările în general, dar şi arestarea abuzivă a oponenților politici, nu au fost inventate de comunişti. Folosirea forței publice pentru prezervarea „ordinii de drept” are o vechime considerabilă. În cazul României, comuniştii au preluat prevederile legale moştenite de la regimul „burghezo-moşieresc” şi le-au adaptat noilor comandamente ideologice. Potrivit art. 249 din „Codul de procedură penală” (C.P.P.), republicat la 13 februarie 1948 şi modificat, ulterior, în mai multe rânduri, „dacă organul de urmărire penală socoteşte că sunt întrunite temeiurile şi condițiile necesare pentru luarea măsurii arestării preventive contra învinuitului, emite un mandat de arestare”. Conform prevederilor C.P.P., mandatul de arestare trebuia să îndeplinească mai multe condiții: să fie datat, arătându-se anul, luna, ziua; să arate locul de emitere; să cuprindă numele, prenumele şi calitatea organului care l-a emis şi să fie semnat propriu de el; să fie individual, să indice numele, prenumele învinuitului şi să arate sumar faptul pentru care este urmărit. Mandatul de arestare emis de organul de urmărire penală urma a fi prezentat procurorului în cel mult 24 de ore de la arestarea învinuitului, împreună cu dosarul cauzei, iar procurorul era obligat să se pronunțe, în următoarele 24 de ore, asupra mandatului de arestare, putându-l confirma sau infirma ori modificându-i motivarea. De asemenea, se prevedea că „durata arestării preventive, în cursul cercetării nu poate depăşi una lună, iar în cursul anchetei penale, două luni, chiar şi în cazul trecerii cauzei de la un organ de urmărire la alt organ de urmărire”.

În ciuda acestor prevederi procedurale, în fapt, arestările se efectuau cel mai adesea abuziv, în dispreţul oricăror norme legale, fără mandat de arestare, cu violență, sub amenințarea armelor, fără o corectă identificare a persoanei reținute etc.

Cel mai adesea, arestările aveau loc noaptea. Această predilecție pentru acțiunile nocturne este explicată de una din victimele acestui gen de arestări – Ioan Ploscaru,

episcop greco-catolic de Lugoj – în următorii termeni: „asta (arestările pe timp de noapte – n. ns.- F.B.) era desigur după o rețetă rusească, îndelung experimentată. Noaptea amplifică sentimentele, întăreşte convingerea inutilității rezistenței, deprimă individul, îl poate aduce în pragul disperării. Dar noaptea are şi alt rol. Îi apără pe cei care fac arestările. (…) Să nu fie recunoscuți şi acuzați cândva de faptele comise. Noaptea le dă curajul atacului în haită, sentimentul invincibilității, ascunzându-şi şi în felul acesta incultura, dar poate şi dramul de omenie care le-a mai rămas, dacă, bineînțeles, l-au avut cândva”[2].

La observațiile lui Ioan Ploscaru, în bună măsură judicioase, se impune totuşi mențiunea că „rețeta”, de succes evident, nu era neapărat rusească, întrucât sunt atestate arestări nocturne şi în practica Siguranței[3] şi chiar a S.S.I.-ului[4]. Să nu uităm că acest gen de arestări părea a fi unul favorit şi pentru Gestapo. Explicația este, evident, una de natură psihologică şi ține de factorul surpriză, de sentimentul de inferioritate pe care-l resimte un om în pijamale în fața unuia complet îmbrăcat şi echipat ş.a.m.d. Singurul inconvenient – posibila dispariție a urmăritului sub protecția întunericului – era, îndeobşte, înlăturat prin sosirea intempestivă a echipei de arestări şi supravegherea căilor de acces în clădire[5].

De altfel, în pofida unor relatări memorialistice care acreditează ideea arestării a zeci sau sute de mii (!) de persoane într-o singură noapte[6], arestările erau pregătite

---

[2] Ioan Ploscaru, *Lanțuri şi teroare*, Timişoara, Editura Signata, 1994, p. 33.

[3] Arestările efectuate de Siguranță în luna martie 1946 aveau loc între orele 24 şi 4 – A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 1.474, f. 569.

[4] Vezi Dumitru Şandru, *Arestările din România anului 1947*, în „Analele Universității «A.I. Cuza» - Iaşi, 1998-1999, 44-45, p. 111-132.

[5] Succesul „rețetei” este atestat de o serie de documente ale Securității, precum raportul întocmit de cpt. Weiss Isidor, şeful Secției Raionale Călăraşi a Direcției regionale a Securității Statului (D.G.S.S.), cu privire la arestările efectuate în noaptea de 18/19 iulie 1952. Operațiunea începuse la ora 23,30 şi se încheiase la ora 4,00. Cu privire la desfăşurare, cpt Weiss nota: „Îndeplinirea cu succes a ordinului de reținere a acestor elemente a fost asigurată de devotamentul, abnegația şi spiritul de sacrificiu dovedit în această acțiune de toți tovarăşii Secției raionale Călăraşi. Un alt factor ce a asigurat succesul este şi ura ce aceşti tovi o au față de duşmanul de clasă”. În aceste condiții, arestările se soldaseră cu „un rezultat de 100%” – A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 1.848, f. 144.

[6] „În 1952 s-a consumat o altă acțiune a Securității de mari proporții. În noaptea de 15 august, simultan în toată țara, au fost arestate circa 200.000 de persoane într-o acțiune dirijată de M.A.I. şi executată de M.A.I.

minuţios şi implicau un număr destul de mare de angajaţi ai Securităţii. Pentru exemplificare, vom reproduce câteva pasaje dintr-un ordin circular al Direcţiei Generale a Securităţii Poporului (D.G.S.P.) din 20 aprilie 1949:

„1. Faţă de experienţa practică pe teren, echipele operative vor fi mărite de la 4 oameni, cât au avut până acum, la 6 oameni, în operaţiunile obişnuite, iar în cazurile mai importante tăria echipei va fi mărită în funcţie de teren şi de importanţa obiectivului.

2. Echipele vor fi dotate cu revolvere, pistoale mitralieră, muniţii în număr suficient, grenade, cartuşe cu gaze lacrimogene sau greţoase, bastoane de cauciuc, chei false, răngi, lanterne, scări de frânghie şi cartuşe.

3. Tot pentru a asigura reuşita operaţiunilor se vor consulta în primul rând dosarele de la arhivă, cel urmărit va fi căutat la fişele miliţiei şi se vor face investigaţii pentru ca să fie cât mai bine cunoscut, ce fel de tip este (violent, sportiv, disperat, fanatic, dacă are obiceiul să umble înarmat). Apoi se va face recunoaşterea obiectivului pe teren, studiindu-se poziţia clădirii, intrările, ferestrele şi împrejurimile, căutându-se a se stabili totodată şi ce posibilităţi de fugă ar putea să întrebuinţeze cel urmărit, cum ar fi acoperişul caselor vecine sau curţile vecine. În prealabil se va întocmi un plan de acţiune, distribuindu-se în mod precis ce atribuţiuni are fiecare membru al echipei care participă la operaţiuni”[7]. În cazul în care echipa operativă era primită cu foc de armă, se indica să se răspundă în acelaşi fel, dar cu precizarea de a se evita „pe cât posibil, ca agresorii să fie omorâţi, ci urmărindu-se să fie prinşi vii”[8].

– securitate şi miliţie" - Sergiu Marinescu, *Prizonier în propria ţară*, vol. I, Bucureşti, Editura Du Style, 1996, p. 135.

[7] A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 4.535, f. 314-315.

[8] Evitarea ciocnirilor armate printr-o pregătire minuţioasă a operaţiunii de arestare este caracteristică tuturor instituţiilor care dispun de un sistem de culegere de informaţii şi nu sunt nevoite să răspundă unor solicitări imediate, cum ar fi cazul poliţiei care intervine într-un jaf în desfăşurare. Referindu-se la maniera în care F.B.I-ul opera arestările, James R. Pledger, şeful secţiei de antrenamente cu arme de foc a F.B.I.-ului, declara la începutul anilor '90: „Noi îi învăţăm pe agenţi că superioritatea numerică şi a puterii de foc poate preveni incidentele. Noi avem un avantaj asupra majorităţii celorlalte agenţii de aplicare a legii, pentru că în 90% din cazuri ştim după cine umblăm, numele lor, adresa lor, felul în care gândesc, dacă sunt şanse să fie înarmaţi. De obicei, noi suntem cei care alegem timpul şi locul confruntării. Atunci când ei [suspecţii] se uită în ţevile a cincisprezece pistoale, ceea ce nu este exagerat pentru un evadat periculos, în majoritatea cazurilor nu vor opta pentru «sinucidere prin intermediul poliţiştilor». Din cauza aceasta nu se prea aude că

Pentru efectuarea arestărilor pe stradă, metodă apreciată a fi dat „bune rezultate", fiind în măsură a evita „ciocnirile sângeroase, care produc vâlvă şi în urma cărora se pot înregistra pierderi", efectivul recomandat era tot de şase persoane şi o maşină. Instrucţiunile precizau că acest gen de arestări trebuia să se desfăşoare astfel:

„Trei organe operative vor avea misiunea de a imobiliza pe cel urmărit şi de a-l urca cu cea mai mare repeziciune în maşină, iar celelalte trei vor fi gata să intervină, pentru orice eventualitate. În momentul suirii în maşină, cel în cauză va fi imobilizat, punându-i-se cătuşele"[9].

Cel puţin în primii ani de existenţă ai Securităţii, arestările ilegale erau o practică curentă şi nu de puţine ori treceau luni sau chiar ani până când arestaţii aflau pentru ce motiv au fost închişi[10]. Spre exemplu, Direcţia Regională a Securităţii Poporului (D.R.S.P.) Timişoara raporta D.G.S.P., printr-o notă telefonică, la 18 martie 1949, că în Penitenciarul Lugoj un număr de 10 deţinuţi au declarat greva foamei „pe motivul că sunt arestaţi de 7-8 luni, fără a li se clarifica situaţia din punct de vedere al vinovăţiei sau nevinovăţiei lor"[11].

În ordinul circular al D.G.S.P. nr. 8.470 din 17 august 1949, referitor la starea de disciplină în rândul ofiţerilor şi subofiţerilor de securitate, se preciza: „Cele mai numeroase abuzuri constau în reţinerea abuzivă şi torturarea unor cetăţeni, fără ca împotriva acestora să existe vreun material informativ din care să reiasă «activitate duşmănoasă»". În ordinul amintit erau citate mai multe astfel de cazuri: doi ofiţeri ai Biroului de Securitate Carei din D.R.S.P. Oradea reţinuseră şi maltrataseră un tehnician de la „o întreprindere sovietică", sub pretextul că acesta sabotează întreprinderea. Într-un alt caz, mai mulţi angajaţi ai D.R.S.P. Constanţa au reţinut un ofiţer superior, magistrat al

---

F.B.I.-ul e implicat în schimburi de focuri. Noi ne bucurăm de luxul de a alege timpul şi locul" - Ronald Kessler, *F.B.I.*, Bucureşti, Editura Allfa, 2002, p. 107.

[9] A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 4.535, f. 314-315.

[10] Acest gen de arestări pripite nemulţumea conducerea Securităţii încă din primele luni de funcţionare a instituţiei, datorită faptului că, prin arestarea unor persoane, erau puse în alertă „organizaţiile subversive" din care acestea făceau parte. De aceea, prin ordinul circular nr. 66.494 din 27 noiembrie 1948, era interzisă cu desăvârşire arestarea persoanelor bănuite a avea legături cu astfel de organizaţii fără aprobarea D.G.S.P. erau exceptate doar cazurile de flagrant delict – *ibidem,* f. 306.

[11] Serviciul Român de Informaţii, *Cartea Albă a Securităţii,* vol. II, Bucureşti, 1994, p. 175-176.

Tribunalului Militar Constanța, l-au transportat la sediul direcției, l-au interogat şi maltratat şi apoi i-au dat drumul. Acesta a fost chiar un caz fericit, având în vedere că doi ofițeri ai D.R.S.P. Piteşti „au comis o serie de arestări abuzive şi schingiuiri, neeliberând pe cei arestați decât în schimbul unor sume de bani sau bijuterii". Alte arestări abuzive, urmate de maltratări, erau semnalate în D.R.S.P. Braşov, D.R.S.P. Constanța, D.R.S.P. Iaşi[12].

În urma unor astfel de „abateri", conducerea D.G.S.P. ordona: „Se interzice categoric organelor noastre de a face arestări abuzive, de a confisca sau rechiziționa fără nici un temei legal sau just motiv, autovehicule, aparate de radio, motociclete sau orice alte bunuri de la locuitorii R.P.R. şi în general se interzic orice acțiuni abuzive în cadrul executării misiunilor profesionale".

Efectele unor astfel de ordine circulare erau minime, de vreme ce în 31 august 1949 directorii regionali şi şefii de servicii județene au fost convocați în cadrul unei conferințe în cadrul căreia a fost „prelucrată", din nou, problema arestărilor abuzive, subliniindu-se că „sunt cazuri când organele noastre arestează cetățeni muncitori sau țărani la care baza este mai mult o vinovăție imaginară decât reală. Aşa sunt cazuri destul de frecvente când pe baza unei simple note informative neverificate (fără să aibă vreun caracter de a se trece la imediata arestare), se arestează cetățeni pentru ca după un oarecare timp, mai îndelungat sau mai scurt, în urma cercetărilor făcute să se stabilească că nu sunt vinovați. De asemenea, se întâmplă să se aresteze muncitori şi țărani săraci şi mijlocaşi pentru faptul de a fi găsit la ei o fotografie cu caracter reacționar, fără ca aceasta să fi fost ascunsă în mod special pentru a nu fi găsită, sau o revistă reacționară de pe timpul regimului fascist, fără ca din investigații şi altele să rezulte vreo activitate duşmănoasă contra regimului"[13].

Nenumăratele abuzuri şi erori săvârşite de „agenții forței publice" au determinat conducerea Securității nu numai să „prelucreze" problema arestărilor în interminabile

---

[12] A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 8.848, vol. 50, f. 619.

[13] Idem, dosar nr. 173, f. 161-162.

şedinţe cu organele de conducere din regiuni, ci şi să emită o serie de directive în care să precizeze algoritmul unei arestări „ca la carte”[14].

În astfel de documente, arestarea în sine era detaliată: întocmirea planului operației, formarea echipelor, asigurarea mijloacelor de locomoție, blocarea imobilului, pătrunderea, adunarea tuturor locatarilor într-o singură cameră, identificarea urmăritului (urmăriților), percheziția locuinței şi cea corporală. Odată arestați, „indivizii vor fi luați imediat în cercetare şi în tot timpul vor fi ținuți izolați”.

Desigur că nu întotdeauna condițiile locale permiteau respectarea directivelor chiar şi de către cei mai zeloşi ofițeri de securitate. Astfel, un fost deținut politic îşi aminteşte că „la Craiova, securitatea locală era instalată în clădirea monumentală a unui negustor bogat. În beci, zidarii au construit în grabă celule pentru arestați. Cu tot efortul personalului de pază, secretul era greu de menținut, iar izolarea fonică nu funcționa. Dacă cineva ridica glasul, se putea auzi peste tot”[15].

După perioada nesfârşitelor arestări abuzive din primii ani de funcționare, Securitatea se străduia să intre în aşa numita „legalitate socialistă”. Potrivit ordinului D.G.S.S. nr. 626/1952 şi ordinului Ministerului Securității Statului (M.S.S.) nr. 224 din 7 martie 1953, arestările puteau fi efectuate numai în urma aprobării prealabile de către şeful organului de securitate, respectiv a procurorului. Mai precis, aprobările pentru arestări erau date de către ministrul Afacerilor Interne, adjuncții acestuia, şefii direcțiilor regionale de securitate, şefii serviciilor regionale ale M.A.I. Transporturi, şefii serviciilor

[14] În „Directiva privind arestările şi percheziţiile ce se efectuează de organele Ministerului Afacerilor Interne”, emisă în anul 1955, printre altele, se preciza: „se întocmeşte un plan schematic în care se indică căile de acces spre casă, posturile ce vor fi organizate, aşezarea camerelor, intrările şi ieşirile, precum şi alte locuri unde ar putea să se ascundă individul. În ultima parte a planului se va arăta: care lucrător operativ răspunde de efectuarea operației; se va trece numărul necesar de lucrători operativi pentru executarea misiunii (menționându-se dacă este nevoie de participarea femeilor); se va descrie modul în care se va efectua operația; ce îmbrăcăminte trebuie folosită (în uniformă militară, civilă sau deghizată), ce mijloace de transport vor fi folosite şi până unde (specifice regiunii unde se desfăşoară operația); armamentul necesar în operație, precum şi sarcina fiecărui lucrător operativ în parte” – *apud* C.N.S.A.S., *„Partiturile” Securității. Directive, ordine, instrucțiuni (1947-1987)*, ediție îngrijită de Cristina Anisescu, Silviu B. Moldovan şi Mirela Matiu, Bucureşti, Editura Nemira, 2007, p. 388.

[15] Nicolae Călinescu, *Preambul pentru camera de tortură*, Timişoara, Editura Marineasa, 1994, p. 11.

de Contrainformaţii M.A.I. de pe lângă Regiunile Militare şi de către locţiitorii acestora. Arestarea persoanelor cu funcţii importante în cadrul P.M.R. sau în cadrul aparatului de stat, a personalităţilor de seamă din domeniul literaturii şi artei, a specialiştilor şi oamenilor de ştiinţă, precum şi a cetăţenilor străini, se putea face doar pe baza aprobării ministrului Afacerilor Interne sau a adjunctului său şi a Procurorului General al R.P.R. În plus, pentru arestarea membrilor P.M.R. trebuia obţinut acordul organelor de partid.

Pentru obţinerea aprobării de arestare, lucrătorii operativi întocmeau o ordonanţă în cinci exemplare, dintre care primele două trebuiau semnate de şeful organului M.A.I. şi de către procuror, împreună cu un referat cuprinzând materialul compromiţător existent cu privire la respectiva persoană. După aprobare, un exemplar al ordonanţei rămânea procurorului, iar celelalte patru erau restituite organului M.A.I. Pe baza ordonanţei primite cu aprobarea arestării, percheziţiei şi reţinerii sub pază, organul operativ M.A.I. proceda la emiterea mandatului de arestare şi percheziţie. În mandat trebuiau specificate numele, prenumele şi gradul lucrătorilor operativi care urmau să efectueze arestarea şi percheziţia, numele şi prenumele persoanei ce urma a fi arestată, adresa exactă, precum şi numele procurorului care a dat aprobarea pentru arestare. Mandatul era semnat: în aparatul central M.A.I. - de către ministru sau adjunctul acestuia, în direcţiile regionale – de către şeful direcţiei regionale sau locţiitor, iar în cadrul serviciilor regionale M.A.I. Transporturi şi Contrainformaţii de către şefii de serviciu sau locţiitori.

După efectuarea arestării, persoana în cauză era predată la „închisoarea de anchetă”, împreună cu un exemplar din ordonanţa de arestare. Organul care urma să efectueze ancheta primea mandatul de arestare şi percheziţie, un exemplar din ordonanţa de arestare, originalul procesului verbal de percheziţie, toate lucrurile ridicate în urma percheziţiei şi un opis al avutului persoanei arestate. La Serviciul „C” se trimitea „vârful mandatului” cu confirmarea de primire a arestatului din partea închisorii de anchetă, un exemplar din ordonanţa de arestare, o copie a procesului verbal de percheziţie, o copie a opisului avutului şi o adeverinţă de preluare în custodie a acestui avut[16].

Totuşi, în pofida reglementărilor minuţioase şi a repetatelor instrucţiuni trimise în teritoriu de către conducerea Securităţii, arestarea continua să se facă, în numeroase cazuri, în mod abuziv, pe baza unui denunţ anonim, la indicaţia organelor de partid,

---

[16] A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 12.560, *passim.*

datorită unor duşmănii personale sau pe baza unor probe insuficiente[17]. În 1955, ministrul Afacerilor Interne, Alexandru Drăghici, sublinia că decizia de arestare trebuia să se bazeze pe „probele verificate, convingătoare şi incontestabile, privitor la activitatea criminală. Nu se admit arestările pe baza unor materiale de mică însemnătate, dubioase şi neverificate (…) Lucrătorii organelor Ministerului Afacerilor Interne care au procedat la arestări neîntemeiate, să fie traşi la răspundere atât pe linie de partid, cât şi pe linie de stat, mergând până la înlăturarea lor din aceste organe şi trimiterea în justiție". Totuşi, în acelaşi an, Drăghici era nevoit să constate că „dacă vom analiza munca unor direcții regionale M.A.I. în privința dirijării acțiunilor represive întreprinse de ele, în prima jumătate a anului în curs, atunci vom vedea că atenția unora dintre lucrătorii noştri este îndreptată nu spre descoperirea spionilor, teroriştilor, diversioniştilor, sabotorilor, legionarilor, nu la depistarea organizațiilor subversive duşmănoase, ci la aplicarea de măsuri represive împotriva persoanelor care uneori se dedau la discuții nesănătoase şi care provin dintr-un mediu social apropiat nouă, din muncitori, colectivişti, țărani săraci. Unii dintre lucrătorii de securitate privesc cu multă uşurință problema arestării tinerilor, pentru fapte neînsemnate"[18].

În ceea ce priveşte numărul de arestări efectuate de Securitate în această perioadă, este greu de oferit cifre precise. Numeroase arestări nu erau reflectate în nici un fel în

---

[17] Elocvent pentru modul în care erau respectate normele legale în activitatea aparatului represiv este un raport trimis Consiliului de Miniştri al R.P.R. de către ministrul Afacerilor Interne, Alexandru Drăghici, în 25 decembrie 1953. În textul acestuia se menționa: „Până în momentul de față, se constată că organele Ministerului Afacerilor Interne, ale Procuraturii Generale şi Tribunalului Suprem continuă să comită **serioase încălcări ale legilor Republicii Populare Române** (subl. ns. F.B.). Îndeplinirea prevederilor Hotărârii Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din 20 octombrie 1952, referitoare la activitatea acestor organe, se face în condițiuni cu totul nesatisfăcătoare. În prezent , în închisori se află o serie de deținuți în curs de cercetare, arestarea cărora s-a efectuat fără aprobarea Procurorului, precum şi un număr însemnat de arestați pentru care termenul de reținere sub pază stabilit la 60 de zile a expirat de mult. În cadrul organelor Procuraturii se găseşte un număr considerabil de dosare de anchetă predate de organele Ministerului Afacerilor Interne pentru trimiterea în justiție. Aceste dosare sunt reținute de organele Procuraturii timp de luni de zile sau chiar de ani. Dosarele de anchetă trimise instanțelor de judecată nu sunt rezolvate şi rămân în această poziție tot luni sau chiar ani întregi" – A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Secția Administrativ-Politică, dosar nr. 19/1957, f. 2.

[18] A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 8.849, f. 176.

scriptele Securităţii, dar evidenţele întocmite oficial oferă totuşi unele repere. Astfel, în „Raportul asupra activităţii Direcţiei Generale a Securităţii Statului” pe anul 1951 se precizează că „în anul 1951 au fost arestaţi pentru activitate duşmănoasă 5.401 indivizi, în acest număr neintrând elementele încadrate în unităţile de muncă. Dintre aceştia, 3.488 elemente au fost reţinute în cadrul organizaţiilor subversive diverse, a grupurilor legionare şi a bandelor, precum şi al organizaţiilor sub masca cultelor şi sectelor. Restul de 1.914 elemente au fost arestate ca foşti informatori ai Siguranţei, foşti S.S.-işti, criminali de război şi elemente urmărite şi dispărute de la domiciliu”[19].

Pe de altă parte, trebuie amintit faptul că în 28 noiembrie 1959, „pentru executarea ordinului conducerii Ministerului cu privire la întocmirea unei situaţii statistice asupra arestărilor făcute în rândul ţăranilor între anii 1951-1952”, Serviciul „C” a întocmit „Nota-raport cu privire la situaţia arestărilor făcute de organele M.A.I. şi Procuraturii în rândul ţăranilor în anii 1951-1952, pe întreaga ţară”. Din acest document reiese că în perioada 1951-1952 au fost arestaţi 34.738 ţărani, dintre care 22.008 chiaburi, 7.226 ţărani cu gospodărie mijlocie şi 5.504 ţărani cu gospodărie mică. În întreaga ţară au avut loc, în perioada de referinţă, 438 procese publice[20].

Pentru evoluţia arestărilor în perioada 1956-1958 se pot formula câteva concluzii pe baza unor situaţii întocmite de Serviciul „C” la începutul anului 1958. Astfel, în perioada 1 octombrie 1956 – 20 ianuarie 1958 fuseseră arestaţi 1.002 legionari[21]. La nivelul întregii ţări, organele de justiţie condamnaseră în 1956 – 1.421 „indivizi contrarevoluţionari”, în 1957 – 2.737, în 1958 – 4.083, iar în 1959 – 3.139[22]. Potrivit evidenţelor Securităţii, în perioada 1 ianuarie 1958 – 31 mai 1959 organele de securitate arestaseră 9.978 de persoane[23].

Aşadar, cifrele (fie ele şi cu o valoare relativă!) indică o frecvenţă relativ mare a arestărilor efectuate de Securitate, dar departe de estimările prezente în diverse lucrări cu caracter memorialistic.

[19] A.N.I.C., fond C.C. al P.C.R. – Secţia Administrativ Politică, dosar nr. 4/1952, f. 61.

[20] A.C.N.S.A.S., fond Documentar, dosar nr. 53, vol. 3, f. 83-91.

[21] *Ibidem*, f. 67-68.

[22] *Ibidem*, f. 80-81.

[23] *Ibidem*, f. 131.

În ciuda reducerii numărului de arestări, consecinţă directă a consolidării regimului comunist, trebuie subliniat faptul că nici după zece ani de la înfiinţarea Securităţii practica arestărilor abuzive nu dispăruse dintre metodele de lucru ale instituţiei. După cum o dovedesc documentele vremii, în 1958 arestările bazate pe denunţuri calomnioase sau simple supoziţii continuau să fie frecvente. Şeful Direcţiei Contrasabotaj expunea un astfel de caz într-o şedinţă cu conducerea Securităţii: „Am avut un caz la Uzinele «1 Mai» Ploieşti. Tovarăşii spun să aresteze un element de acolo. Când văd dosarul celui care era propus pentru arestare, ce rezultă? Era vorba de o simplă părere personală a unui agent, care nu lucra în problemă, şi totuşi se cerea arestarea, fără ca despre el să se cunoască ceva”[24].

În aceeaşi perioadă, dincolo de încălcarea grosolană a prevederilor legale, incompetenţa rămânea una dintre principalele tare ale angajaţilor Securităţii. Arestările eşuate erau aproape la fel de numeroase ca şi în primii ani de funcţionare a instituţiei. De exemplu, la Direcţia Regională M.A.I. Bacău, cu ocazia arestării unui „grup subversiv” format din cinci persoane din comuna Plopana, „unul din elemente a reuşit să scape de arestare din cauza lipsei de răspundere şi a indolenţei lucrătorilor care au participat la operaţie”. Concret, trei dintre membrii echipei de arestare „au motivat că le-a fost frică de câini, fapt ce a înlesnit posibilitatea ca cel urmărit să dispară”. Ulterior, s-a descoperit printr-un informator că, de fapt, persoana în cauză nici nu ar fi părăsit casa, ci în timpul percheziţiei se afla ascuns după sobă, lucru ce-l făcea pe generalul Gheorghe Pintilie, care aflase de caz, să exclame: „Ce fel de percheziţie s-a făcut, când omul stătea ascuns după sobă?”[25].

În ciuda unei ameliorări a metodelor folosite de ofiţerii de securitate, se poate totuşi afirma că distanţa între discursul „legalităţii socialiste” şi activitatea Securităţii a rămas una considerabilă în mod constant. Arestările abuzive au continuat să se desfăşoare până la prăbuşirea regimului comunist, cu menţiunea că în anii `70-`80 metodele Securităţii se rafinaseră. Astfel, multe arestări ale unor persoane incomode pentru regim, din punct de vedere politic, erau efectuate de organe ale Miliţiei, caracterul politic al măsurii fiind camuflat prin mici înscenări, gen deţinere ilegală de valută, infracţiuni de

[24] Idem, dosar nr. 105, f. 49.

[25] *Ibidem*, f. 66.

natură sexuală ş.a.m.d. De altfel, trebuie menționat că, dacă în C.P.P. al R.P.R. nu se preciza explicit cine efectuează arestarea (art. 256 „Mandatul de arestare se trimite printr-un agent al forței publice, care îl va înfățișa în original persoanei prevăzute în el, lăsându-i copia. Acela care refuză de a se supune mandatului sau care, după ce a declarat că este gata a se supune, încearcă să fugă, va fi constrâns prin forța publică"; trebuie spus că, practic, nu exista direcție a Securității care să nu aibă între drepturile sale şi pe acela de a aresta), în C.P.P. al R.S.R., la art. 152, se arată că atunci „când măsura arestării a fost dispusă în lipsa inculpatului potrivit art. 150, mandatul emis se înaintează în dublu exemplar organului de miliție, pentru executare. Organul de miliție procedează la arestarea persoanei arătate în mandat, căreia îi predă un exemplar al mandatului şi o conduce în fața organului judiciar care a emis mandatul". Ca o excepție, „când mandatul de arestare a fost emis într-o cauză de competența organelor de cercetare ale securității, mandatul de arestare se poate trimite şi acestor organe, în vederea executării". Desigur că, şi de această dată, prevederile legale şi practicile curente s-au dovedit a fi incongruente, limitându-ne a menționa aici doar practica emiterii de către procurori a mandatelor de arestare „în alb", mandate încredințate apoi ofițerilor de securitate pentru „sporirea operativității".

Chiar dacă totalitarismul de tip stalinist se dovedeşte astăzi un fenomen revolut, iar *Minunata lume nouă*, întrevăzută de Aldous Huxley[26], pare a avea mai multe şanse de a deveni realitate decât *O mie nouă sute optzeci şi patru* al lui Orwell, considerăm că pentru oricare cetățean al zilelor noastre un *memento* cu privire la practicile abuzive ale Puterii este mai mult decât bine venit. Aceasta cu atât mai mult cu cât suntem

[26] Pentru comparație, vezi relatarea modului în care este oprită o revoltă populară şi a manierei în care se fac arestările în Aldous Huxley, *Minunata lume nouă. Reîntoarcerea în minunata lume nouă*, Iaşi, Editura Polirom, 2003, p. 287-288; interesantă este şi metamorfoza sensului cuvântului „vaporizare": dacă la Orwell „vaporizarea" era similară cu dispariția unei persoane şi a oricărei mărturii despre existența acesteia, la Huxley, ea era similară cu inhalarea forțată de către potențialii oponenți ai Sistemului a unei doze de *soma* (drogul responsabil cu crearea senzației de fericire), manevră ce înlătura până şi ideea de opoziție – cf. Aldous Huxley, *op. cit.*, p. 300.

contemporani nu doar în timp, ci, după câte se pare, şi în spaţiu, cu practici la fel de abuzive şi cu spaţii de detenţie la fel de ilegale ca şi cele utilizate de Securitate[27].

**Publicat în Stela Cheptea, Gh. Buzatu (coord.), „Convergenţe istorice şi geopolitice. Omagiu Profesorului Horia Dumitrescu", Iaşi, Casa Editorială Demiurg, 2009, pp. 416-426.**

[27] Potrivit lui Kyle D. Foggo, fost şef al principalei baze de aprovizionare a C.I.A. din Europa, în anul 2003 „o clădire renovată de pe o stradă aglomerată din Bucureşti a servit drept închisoare secretă a CIA, amenajată pentru a găzdui şase deţinuţi" – cf. http://www.cotidianul.ro/nchisoarea_cia_din_romania_a_fost_situata_pe_o_strada_aglomerata_din_bucuresti_potrivit_nyt-95124.html (consultat la 13 august 2009); vezi şi articolul *A Window Into C.I.A.'s Embrace of Secret Jails*, semnat de David Johnston şi Mark Mazzetti, în „New York Times", 12 august 2009, disponibil la: http://www.nytimes.com/2009/08/13/world/13foggo.html?scp=2&sq=CIA%20prison%20in%20Bucharest&st=cse